

Калашников Р.В.,
Харченко О.Л.

Державний науково-дослідний інститут випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки, м. Черкаси, Україна

ВПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ AQAP - ШЛЯХ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОБОРОННОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Стратегічна мета зовнішньої політики України – членство в Організації Північноатлантичного договору (НАТО) та в Європейському Союзі.

Міністерство оборони України розглядає варіанти впровадження державного гарантування якості оборонної продукції сумісні з системами державного гарантування якості країн НАТО. Державне гарантування якості – це процес оцінювання відповідності системи менеджменту якості виробників/постачальників вимогам ISO 9001:2015 та стандартів НАТО серії AQAP (Allied quality assurance publications — союзні публікації НАТО із забезпечення якості), який дозволяє замовнику отримати впевненість в якості оборонної продукції. В якості інструмента в Україні, було розроблено стандарти ВСТ 01.057.002 – 2021 (01) Якість товарів, робіт і послуг оборонного призначення. Процедура взаємного державного гарантування якості (STANAG 4107 Ed. 11 / AQAP-2070 Ed. B, NATO MUTUAL GOVERNMENT QUALITY ASSURANCE (GQA) PROCESS, IDT) та ВСТ 01.057.004 – 2021 (01) "Якість товарів, робіт і послуг оборонного призначення. Вимоги щодо якості проектування, розробки та виробництва (STANAG 4107 Ed. 11 / AQAP-2110 Ed. D, NATO QUALITY ASSURANCE REQUIREMENTS FOR DESIGN, DEVELOPMENT AND PRODUCTION, IDT)". Військові стандарти ВСТ 01.057.002 – 2021 (01) і ВСТ 01.057.004 – 2021 (01) були розроблені для забезпечення якості товарів, робіт і послуг оборонного призначення відповідно до вимог НАТО. Стандарти серії AQAP 2000 часто перетинаються та використовуються разом з іншими міжнародними стандартами, такими як ISO 9001:2015 (управління якістю), ISO 10007 (управління конфігурацією), ISO/IEC 15288 (системна інженерія), ISO/IEC 12207 (інженерія програмного забезпечення) та іншими. Вони забезпечують сумісність та інтеграцію з глобальними практиками управління якістю та забезпеченням надійності продукції.

Досліджуючи досвід провідних країн НАТО в питаннях забезпечення якості для оборонної продукції ми можемо визначити основні засади забезпечення якості продукції для оборонного сектору. Сертифікація відповідно до AQAP зазвичай здійснюються лише для таких AQAP: AQAP 2310, можливо в поєднанні з AQAP 2210 та AQAP 2110. Сертифікація не є обов'язковою вимогою для державних закупівель. Вимоги до управління якістю, звичайно, повинні бути виконані, але достатньо надати докази що система управління якістю впроваджена. Щоб отримати сертифікацію AQAP, система управління якістю підприємства вже повинна бути сертифікована за стандартом ISO 9001:2015 або мати впроваджені вимоги ISO 9001:2015 без сертифікації. Немає законодавчої вимоги про те, що постачальник оборонної продукції, незалежно від того, чи працює він у будівельній, харчовій, оборонній або сервісній галузях, повинен мати сертифікат AQAP. Однак специфікації військових тендерів, як правило, вимагають сертифікації AQAP. У технічному завданні найчастіше згадується AQAP 2110 та AQAP 2130 в поєднанні з AQAP 2210.

Існує два способи реалізації стандарту AQAP:

Перший спосіб. Незалежна сертифікація AQAP, що не впливає на існуючу сертифікацію ISO 9001:2015.

Другий спосіб: Сертифікація AQAP як продовження вже існуючої сертифікації підприємства за стандартом ISO 9001:2015. У цьому випадку система менеджменту ISO 9001 коригується і розширюється для виконання додаткових вимог і вказівок, зазначених в AQAP.

Переваги сертифікації AQAP для підприємств України:

1) Доступ до оборонних угод: багато оборонних угод вимагають, щоб постачальники та підрядники мали сертифікат AQAP для участі в тендерних процесах та отримання контрактів.

2) Управління якістю: Сертифікація AQAP гарантує, що підприємство вже має ефективну систему управління якістю, яка виконує вимоги оборонних контрактів.

3) Репутація та довіра: Сертифікація сигналізує про професіоналізм, зацікавленість та надійність в оборонній промисловості. Це може допомогти побудувати добру репутацію та зміцнити ділові відносини між оборонними клієнтами та їхніми партнерами.

4) Конкурентна перевага: Сертифікація може дати підприємству конкурентну перевагу на ринку, продемонструвавши її здатність надавати високоякісні продукти та послуги та виконувати вимоги оборони.

AQAP забезпечує комплексний підхід, який охоплює контроль якості, оцінку ризиків, планування, моніторинг і аудит виробничих процесів, що є ключовими елементами для державного контролю якості.

Таким чином, впровадження стандартів AQAP дозволить:

- забезпечити систематизований підхід до управління якістю на всіх етапах виробничого процесу;

- забезпечити використання сучасних підходів контролю якості проектування, розробки та виробництва, що сприяє зниженню ризиків і підвищенню ефективності;

- забезпечити українським підприємствам високий рівень якості своєї оборонної продукції, що відповідає міжнародним стандартам НАТО;

- сприяти інтеграції України у євроатлантичну оборонну структуру, полегшуючи співпрацю з країнами-членами НАТО і розширюючи можливості кооперації у військово-промисловій сфері, розширити свої ринки збуту, включаючи можливість участі в тендерах НАТО.

В умовах зростаючої конкуренції на ринку оборонної продукції, сертифікація систем управління відповідно стандартів AQAP, надасть підприємствам конкурентну перевагу перед тими підприємствами, які не відповідають вимогам цих стандартів. Це також допоможе українським підприємствам набути досвіду в організації системи якості на рівні міжнародних стандартів, та відповідати вимогам замовників на міжнародних тендерах.

Кібік О.М.

доктор економічних наук, професор,

Ковиркіна О.В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,

Одеса, Україна

ВИКЛИКИ ТА ТRENДИ РОЗВИТКУ ЛОГІСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

Через глобалізацію ринків, збільшення обсягів товарообігу та різноманітність вимог споживачів значною мірою підвищується складність логістичної діяльності. Сучасна логістика орієнтується на гнучкість і використання даних у реальному часі для оперативного прийняття рішень. Серед актуальних проблем розвитку логістичної діяльності можна виділити дефіцит робочої сили та складність автоматизації процесів. Тенденціями є прозорість у процесах, доставка невеликих партій, впровадження цифрових інструментів тощо. Логістична галузь часто стикається зі змінами у регуляторному середовищі, сезонними коливаннями попиту та іншими непередбачуваними факторами [2]. Проблема полягає в недостатньому використанні інструментів проєктного менеджменту у логістиці, що, зокрема, зумовлено відсутністю належних знань та підходів до їх впровадження. Це призводить до нераціонального використання ресурсів, затримок у виконанні замовлень і, зрештою, зниження рівня задоволеності клієнтів. Інструменти проєктного менеджменту можуть допомогти впоратися з викликами, забезпечуючи краще планування та контроль логістичних процесів. Інтеграція потенціалу проєктного менеджменту дозволить